

ARCHAIA Praha o.p.s.

zapsána u Městského soudu v Praze v rejstříku OPS v odd. O vložka č. 252
sídlo: Truhlářská 20/1119, 110 00 Praha 1 - Nové Město, Czech Republic
kancelář: Vratislavova 20/22, 128 00 Praha 2 – Vyšehrad, Czech Republic
tel.: 224 317 913, 224 314 978

www.archaiapraha.cz, e-mail: praha@archaia.cz

IČO: 26701227, DIČ: CZ26701227, bank. spojení: 182850830/0300

číslo jednací: 174/2018

vyřizuje: Jeřáb

Modřanský háj s.r.o.

Bucharova 2641/14

150 00 Praha 5

V Praze dne 18. 06. 2018

Věc: Praha 4 – Modřany, Komořany, Do Koutů parc. č. 3856/1 a 3867/1, Modřanský háj – obytný soubor II. etapa - archeologický výzkum – nálezová zpráva

Od března do června roku 2018 byl proveden záchranný archeologický výzkum formou odborného dohledu související s výstavbou obytného souboru „Modřanský háj“, II. etapa, v ulici Do Koutů parc. č. 3856/1 a 3867/1 v Praze 4, k.ú. Modřany (Obr. 1, 2). Výzkum navázal na výzkum provedený při předchozích etapách výstavby obytného souboru „Modřanský háj“. První etapa proběhla při ulicích Revoluční a Do Koutů na parcelách parc. č. 3856, 3867/1 v roce 2011, 2014, 2015 a 2016 (na Obr. 3 červená plocha) a 3. etapa proběhla v roce 2017 na parcele č. 3857 (na Obr. 3 žlutá plocha). Plocha se nachází v poměrně příhodné sídelní poloze na jižním svahu údolí vytvořeném Cholupickým potokem, poblíž jeho vyústění do Vltavy. Z jejího okolí pochází doklady intenzivních pravěkých sídelních i pohřebních aktivit od mladší doby kamenné až po období stěhování národů a raný středověk. Tyto nálezy se soustřeďují především západně a severozápadně od námi zkoumané polohy.

Dosavadní archeologické poznání lokality – obecný popis (Obr. 3)

Zkoumaná plocha se nachází v těsném sousedství protnutí hranic čtyř katastrů původních historických vesnic (Modřany, Komořany, Cholupice a Točná), které existovaly již ve středověku.

Nejstarší a nejslavnější nález ze sledovaných katastrů pochází z nevelké pískovny situované někde v poloze „*Sabatka*“ (Obr. 3 – lokalita 21). Nález tzv. „modřanské“ či komořanské venuše, nalezený mladou dívkou na dně pískovny na hromádce štěrku v létě roku 1962, vzbudil značnou pozornost denního tisku. Figurka představující torzo ženské postavy byla vyrobena z valounu bělavého křemene a byla několik centimetrů vysoká. Stylizace postavy odpovídá některým skutečně **paleolitickým** soškám. Poté, co byla v říjnu roku 1963 přinesena do Muzea hlavního města Prahy, převzal ji k posouzení J. Fridrich z Archeologického ústavu AV ČR. Ten potvrdil na základě tvarového rozboru, mikroskopického studia a odborných přírodovědeckých a technických posudků skutečnost, že soška je **podvrhem – falzem**, vyrobeným v nedávné době moderní brusnou technikou. Křemen se pro svoji tvrdost k výrobě těchto předmětů neuzíval. Následoval pochozí průzkum v okolí domnělého naleziště, přičemž v jižním a východním sousedství pískovny našel J. Kovářik (Muzeum hlavního města Prahy) několik ojedinělých a špatně datovatelných kusů pazourkové štípané industrie (**mezolit, mladší paleolit ?**). Nelze vyloučit ani mladší období **neolitu či eneolitu**, vzhledem k existenci tmavých míst (objektů) na poli. Bohužel ani další nález není zcela bez problémů. Podle neověřeného svědectví F. Proška, získal před rokem 1950 K. Žebera z neznámého místa **na katastru Modřan mezolitickou** štípanou industrii tzv. polabského charakteru (Proškův tardenoisien). Bohužel Žebera nic podobného neuvedl a nález nelze ověřit.

Z mladší doby kamenné pochází jediný nález sídliště nejstarších zemědělců **kultury s lineární keramikou** (starší neolit). V roce 1942 našel V. Spurný v poloze „*za Pánkovou pískovnou*“ (Obr. 3 – lokalita 22) fragmenty keramických nádob a broušenou industrii.

Střední neolit zastupuje ojedinělý nález z neznámé polohy na katastru **Komořan** nazývané „*Pod Horkou*“. A. Knor zde našel v roce 1937 keramickou nádobu **kultury s vypíchanou keramikou** z mladší doby kamenné (střední neolit). Zdobená nádoba **kultury s vypíchanou keramikou** byla objevena ve výkopu pro kabel v roce 1947 na nádvoří továrny „*Interpharma*“ (obr. 3 – lokalita 1) v Komořanské ulici. Další ojedinělý nález této kultury (polotovary kamenné „*motyky*“ a keramické zlomky) zaregistroval S. Vencel v roce 1975

v „**Andělově ulici**“ (Obr. 3. – lokalita 2). Z neznámého místa na katastru **Modřan** pochází ojedinělý nález z období **kultury nálevkovitých pohárů** z pozdní doby kamenné - starší eneolit a **řivnáčské kultury** z pozdní doby kamenné - mladší eneolit. Z pozdní doby kamenné (pozdní eneolit) pochází ojedinělý nález sekeromlatu českého typu **kultury se šňůrovou keramikou**, učiněný na neznámém místě **katastru Modřany**. Do pozdního eneolitu náleží také, před rokem 1914 v ulici „Na Havránce“ (obr. 3 – lokalita 3) nalezená, mísa **kultury zvoncovitých pohárů**, uložená původně ještě v 60. letech 20. století ve sbírce J. Friče v Modřanech. **Kultura zvoncovitých pohárů** je dále zastoupena nejspíše hrobovými nálezy z neznámého místa na katastru **Modřan**. Nezdobený pohár s uchem, čtyři malé džbánky, dvě mísy, hrnek s uchem a zlomky zdobeného zvoncovitého poháru zachránil ředitel Hrdina a jsou dnes uloženy v Muzeu hlavního města Prahy.

Ze starší doby bronzové pochází nález z bývalé „**pískovny Pod Vinicí**“ (Obr. 3 – lokalita 4), učiněný ve 30. letech 20. století. Podle určení V. Budaváryho, pocházejí zdejší nálezy z kostrového hrobu **únětické kultury**, uloženého cca 1,5 m pod současným povrchem. Nálezy (dvouchá mísovitá nádoba, keramika a lidské kosti) jsou dnes nezvěstné. Mladší je nález pocházející z průzkumu J. A. Jíry ve 20. letech na staveništi domu čp. 412 v „**Modřanské ulici 26**“ (Obr. 3 – lokalita 5). Nálezce zastupoval v této době Státní archeologický ústav a objevil sedm žárových hrobů přechodu střední a mladší fáze doby bronzové (přechod **mohylové a knovízské kultury**). Inventář některých hrobů obsahoval ještě výrazné pozdně mohylové tvary (mísy na nožce, jednou se čtyřikrát lalokovitě vytaženým okrajem, mělce svisle žlábkované džbánky esovité profilace či amfory s válcovitým hrdlem a dvěma oušky v horní části výdutě, z nichž jedna byla opatřena dutou nožkou). Část keramického inventáře již náležela nejstarší fázi knovízské kultury (dvojkónické nádoby – okřínky, amfora s vysokým hrdlem a dvěma uchy na rozhraní těla a hrdla. Mimo hrobový kontext byl na hromadě vyhozené hlíny nalezen bronzový nůž (typ Modřany) s prolamovanou rámovou rukojetí. V roce 1933 byl při kopání studny u domu čp. 1196 v poloze „**Pod Vinicí**“ (Obr. 3 – lokalita 4) nalezen v hloubce 6 metrů bronzový meč s jazykovitou rukojetí, datovatelný do **mohylové kultury** střední doby bronzové. V tzv. „**nové Brabencově pískovně**“ (Obr. 3 – lokalita 6) prozkoumal J. Bouzek v roce 1955 tři žárové hroby z pozdní fáze **mohylové kultury**. Fragmenty dvou keramických nádob, získaných a předaných nálezcem panem Dajbychem, pocházejí nejspíše ze čtvrtého zničeného hrobu. Jeden z hrobů byl překryt velkou kamennou plotnou, ležící původně na menších valounech a oblázcích, obklopujících hrobovou jámu, přičemž některé nesly stopy opracování. V dalším hrobě se nacházela nádoba překrytá buližníkovým valounem. Značně torzovitý inventář hrobů obsahoval zlomky keramických amfor, zásobnic, esovitých i polokulovitých misek, džbánku a květináče.

Pochopitelně, stejně jako na ostatních pražských katastrech, je nejpočetněji nálezově zastoupeno období **mladší a pozdní doby bronzové**. V „**Modřanské ulici 26**“ (Obr. 3 – lokalita 5) prozkoumal v roce 1920 při výstavbě nového domu jeden ze zakladatelů pražského archeologického bádání J. A. Jíra sedm žárových hrobů z přechodného horizontu **mohylové a knovízské kultury**. Vedle pozdně mohylového stáří některých hrobů (viz výše) je část hrobového inventáře jednoznačně datovatelná do starší fáze knovízské kultury mladší doby železné (dvojkónické nádoby s ostrým lomem – okřínky, amfory s vysokým hrdlem a dvěma uchy na rozhraní těla a hrdla.

V okolí bývalé „**nové Brabencovy pískovny**“ (Obr. 3 – lokalita 6) se zřejmě nacházelo významné sídliště **knovízské kultury** z mladší doby bronzové. První nálezy byly učiněny v roce 1922 na zahradě domu čp. 395 v ulici Na Havránce (parc. č. 1154/24) při kopání jam pro stromky. V hloubce cca 80 cm byl nalezen koflík s baňatým dnem a mírně rozevřeným hrdlem, nedaleko odtud okrajový fragment velké zásobnice s prohnutým svisle prstovaným hrdlem, odděleným od výdutě promačkávanou lištou. V roce 1940 prozkoumal R. Turek v poloze Potočky (parc. č. 1155/1) část sídliště (včetně kúlových jam) z nejstaršího období knovízské kultury (keramické zlomky a přeslen). Knovízská sídlištní keramika byla nalezena také v roce 1956 při povrchových sběrech v západní části pískovny u zaniklého Rážova rybníka. Další nálezy získal z tohoto prostoru v roce 1977 J. Kovářík na hraně chodníku a vozovky (výkop pro telefonní kabel) před domem čp. 1040 v ulici Na Havránce 31 (parc. č. 3925). Výkop prořezal kruhovou jámu o průměru 125 cm (hloubka 75 cm), obsahující celkem 13 rekonstruovatelných nádob (dvouchá amfory s válcovitým hrdlem a podkovovitými žlábkami, lemujícími vypnuliny na výduti, kónické mísy s malým ouškem pod okrajem – dvě měly tordovaný okraj a žlábkovanou vnitřní výzdobu, různé typy koflíků či poměrně neobvyklou vejčitou zásobnici s široce rozevřeným hrdlem). Zcela neobvyklý byl nález masivní hliněné pražnice o rekonstruovaném průměru až 1 m. Při výzkumu se tato pražnice jevila jako silnostěnná mazanícová konstrukce kruhového mísovitěho tvaru, převrácená dnem vzhůru a překrývající část nádob (mohlo by se jednat o jistou formu jídelní obětiny).

Významné žárové pohřebiště **knovízské a štítarské kultury** mladší a pozdní doby bronzové se nacházelo v okolí bývalých „**pískovny cukrovaru a MNV**“ (Obr. 3 – lokalita 7) v prostoru východně od cukrovaru. První nález z tohoto prostoru pochází z roku 1933, kdy byl při terénních úpravách na stadionu S.K. Modřany (parc. č. 1302) objeven žárový hrob **štítarské kultury**. Spálené lidské kosti byly uloženy ve velké zásobnici společně s polovinou hluboké mísy, malou bezuchou amfoukou, okrajem misky, bronzovým kroužkem a jehlou. Zásobnice, sloužící jako popelnice, byla překryta převrácenou spodní částí mísy. V roce 1936 našla keramiku **knovízské kultury** O. Barvířová v prostoru nového hřiště a následně A. Koubek v roce 1942 vyzvedl z hloubky 50-60 cm v místě hřiště větší množství keramických zlomků **štítarské kultury**. Z nich bylo možno rekonstruovat tři mísy a bezuchou amfouku (inventář žárového hrobu?). V letech 1968-69 provedlo Muzeum hlavního města Prahy v pískovně MNV dokumentaci knovízského žárového pohřebiště u fotbalového hřiště a keramiku této kultury zachytili pracovníci muzea rovněž v základové rýze mezi tenisovými kurty čp. 162/7 v ulici K Vystrkovu (dříve Přemyslova). Další četné nálezy keramických nádob knovízské a štítarské kultury z pískovny u cukrovaru jsou uloženy ve sbírkách Muzea hlavního města Prahy (koflíky, mísy, amfory, zásobnice a

další). Další sídliště i pohřebiště mladší a pozdní doby bronzové leželo jižně od cukrovaru v místě „*pískovny u cukrovaru, druhé Dvořákovy pískovny, staré Brabencovy pískovny a na bývalém poli pana Pařízka*“ (Obr. 3 – lokalita 8). Knovízské nálezy byly ve zdejších pískovnách objevovány již ve 30. a 40. letech 20. století. V roce 1931 byly ve staré Brabencově pískovně narušeny dva žárové hroby z mladší doby bronzové, které obsahovaly keramické nálezy (v soukromé sbírce). Sídlištní jámu s keramikou knovízské kultury prozkoumal v pískovně cukrovaru (parc. č. 1273) M. Šolle v roce 1943. Jáma dále obsahovala přesleny a zvířecí kosti. Ve sbírkách Muzea hlavního města Prahy jsou z této lokality uloženy části knovízských mís, nalezených v 50. letech 20. století za cukrovaru na poli pana Pařízka.

Jiné sídliště knovízské kultury z mladší doby bronzové je možno předpokládat v prostoru bývalých pískoven, Dvořákovy (parc. č. 1312) a Chadimovy (parc. č. 1311). Na počátku 30. let 20. století byla ve „*Dvořákově pískovně*“ (Obr. 1 – lokalita 9) zachycena kulturní vrstva knovízské kultury, z níž bylo vyzvednuto, vedle zlomků hrubých zásobnicových tvarů, také hliněné závaží se čtvercovým otvorem. Pochází odtud také jeden žárový hrob v zásobnici s otvorem ve dně, která obsahovala zlomky další nádoby, bronzovou jehlici a další bronzové předměty. V sousední „*Chadimově pískovně*“ (Obr. 3 – lokalita 9) byly vykopány další čtyři žárové hroby knovízské kultury, obsahující keramické nálezy (koflíky, mísu, etážovitou amforu, zlomky nádob). Keramické nálezy knovízské kultury mladší doby bronzové pocházejí také z další modřanské „*pískovny u železničního přejezdu*“ (Obr. 3 – lokalita 10), ležící na rohu ulic Komořanské a U Soutoku.

Nejmladší sídlištní horizont doby bronzové byl zachycen při stavbě rodinného domu pana Holečka v ulici „*Ke Špofě*“ (parc. č. 1323/20; Obr. 3 – lokalita 11). Pracovníci Muzea hlavního města Prahy prozkoumali v roce 1963 objekt, považovaný za mírně zahloubenou chatu či lehký přístřešek, což dokládá řada křulových jamek podél jižní stěny sídlištního objektu, datovatelného do závěrečné fáze štítarské kultury. Z tmavé výplně objektu byly získány zlomky keramických nádob (zásobnice, misky, koflíky, amfory), část žulového drtidla, zvířecí kosti, zlomky parohů a parohovou palici s obdélným výřezem. Vedle těchto lokalizovaných archeologických nálezů z mladší a pozdní doby bronzové pochází z katastru Modřan také několik významných nálezů knovízské či štítarské kultury, které jsou bez bližších nálezových okolností uloženy v jednotlivých sbírkotvorných organizacích. Nádobí a keramické zlomky z tohoto období jsou uloženy v Národním muzeu. Ve sbírkách Muzea hlavního města Prahy se nachází bronzový nůž a ve Středočeském muzeu v Roztokách u Prahy čtyři koflíky, hlavička bronzové jehlice, zlomek tyčinkovitého náramku a dva přesleny.

Výjimečnou lokalitou mlado a pozdně bronzového osídlení je opevněné výšinné sídliště na katastrálním území Točná, zvané „*Šance*“ (Obr. 3 – lokalita 12). Jde o polohu Q a R, která je součástí laténské oppida Závist a nachází se na protější (severní) straně Břežanského údolí. V rámci systematického výzkumu této mimořádné lokality proběhl v roce 1975 také drobný zjišťovací výzkum v poloze. V šesti drobných sondách byla nalezena nepočetná keramika mladší doby bronzové (knovízská kultura).

Podobně jako v mladší a pozdní době bronzové je také ve starší době železné (halštatu) sledované území poměrně hustě poseto především pohřebišti (katastr Modřan). Doposud zcela minimálně známe sídliště z tohoto období. Rozsáhlé halštatské pohřebiště se nacházelo v prostoru vymezeném od jihu Cholupickým potokem, na západě železniční tratí, na severu Libušským potokem na úpatí návrší s kostelem Panny Marie a na východě ulicí Na Havránce (Obr. 3 – lokalita 7; „*pískovna cukrovaru a MNV*“). Zda k tomuto pohřebišti je možno přiřadit i tři pozdně halštatské hroby z lokality „*ČKD Elektro*“ (Obr. 3 – lokalita 14a) a dva hroby bylanské kultury z „*Modřanské 26*“ (Obr. 3 – lokalita 5) není zcela zřejmé. Může jít také o jiný pohřební areál, vymezený na jihu návrším s kostelem Panny Marie a na severu návrším, oddělujícím Modřany od Hodkoviček. V tomto prostoru v roce 1920 našel J. A. Jíra na staveništi domu čp. 412 v „*Modřanské 26*“ (Obr. 3 – lokalita 5) č. 49 dva žárové (popelníkové ?) hroby bylanské kultury. Další část pohřebiště bylanské kultury se žárovými a kostrovými hroby bylo zachyceno na lokalitě „*pískovna cukrovaru a MNV*“ (Obr. 3 – lokalita 7), kde byl nalezen také jeden starolaténský žárový hrob. Jiný nález pochází z místa bývalých pískoven v Komořanské ulici mezi nádražím a ulicí Vzpourey, kde byl při stavbě domu čp. 245 v ulici „*Na Havránce*“ (Obr. 3 – lokalita 3) objeven žárový hrob bylanské kultury. Další žárové hroby bylanské kultury pocházejí z „*Dvořákovy pískovny*“ (Obr. 3 – lokalita 9) v úhlu ulic Komořanské na západě a Vzpourey na severu a také z „*druhé Dvořákovy pískovny*“ (Obr. 3 – lokalita 8). V roce 1959 zachránil N. Mašek ve výkopu pro kanalizaci na nádvoří tehdejšího závodu „*ČKD Elektro*“ (Obr. 3 – lokalita 14a) v Modřanské ulici 19, čp. 255 tři žárové pozdně halštatské hroby z přelomu 6. a 5. století před n. l., uložené v jamkách o průměru 30 cm. Hrob č. 1 obsahoval hlubokou mísu, která pochází z území dnešního jižního Maďarska nebo Slovinska. Nejspíše halštatské žárové hroby byly údajně narušeny na blíže neznámém místě zvaném Hodkovičky na katastru Modřan při těžbě písku. Další nálezy z Hodkoviček pocházejí ze stavby železniční dráhy, kde v roce 1883 byly odkryty kostrové hroby bylanské kultury.

Jeden z mála sídlištních nálezů pochází z katastru Komořany. V roce 1975 identifikoval povrchovým sběrem J. Havel ve východní části areálu „*modřanských strojíren*“ (Obr. 3 – lokalita 13), v místě skrývky pro rozšíření závodu, sídlištní keramiku pozdní doby halštatské. Keramické zlomky halštatské (?) keramiky, uložené v druhotné poloze, našel v roce 1963 při ověřování místa nálezů „*modřanské venuše*“ J. Fridrich v místě bývalé „*pískovny u železničního přejezdu*“ (Obr. 3 – lokalita 11).

Mimořádnou pozornost zasluhují četné předměty (převážně bez bližšího prostorového určení), které se dostaly do sbírek Šplíchalova muzea v Modřanech. Mezi nimi vynikají především dvě bronzová ucha etruských zobákovitých konvic a hliněný kahan, které měly být nalezeny někdy před 2. světovou válkou na modřanském katastru. Kahan – hliněná lampa byla vyrobena v antickém Řecku, zřejmě přímo v Athénách na konci 6. až v první čtvrtině 5. století. Jedná se nejspíše o starožitnosti, zakoupené v zahraničí. Většina předmětů je zřejmě

zakoupena pro ambiciózní muzejní sbírku v Modřanech, odkud se nálezy po 2. světové válce dostaly do Muzea hlavního města Prahy. Zřejmě nešlo o nálezy z místních lokalit, jelikož nález takto významných předmětů by nepochybně nešel zájmu tehdejších profesionálních či amatérských archeologů či tehdejšího tisku.

Z mladší doby železné – latěnu pochází jediný nález z plochy sledovaných katastrů. Někdy před rokem 1902 získal do své sbírky F. Hrdina nálezy z latěnských hrobů, situovaných bez přesnější lokalizace někde do „*historického jádra vsi*“ (Obr. 3 – lokalita 15). Z hrobů byly vyzvednuty bronzové nánožníky a další neznámé předměty. Výjimku tvoří dále výjimečná lokalita „Šance“ (Obr. 3 – lokalita 12). Hradiště o rozloze okolo 15 hektarů je až o 120 m převýšeno oproti vltavskému břehu. Obehnané je z větší části valem a příkopy a malým čtvercovým náspem. Nad skalními srázy se nacházejí další terasovité útvary. Na severovýchodní části dispozice navazuje čtyřúhelníková plošina o velikosti 58 x 46,5 x 50 x 28 m (dříve byla považována za keltskou – latěnskou svatyni). Opevnění se poprvé objevilo v literatuře jako „Komořanské hradiště“ na konci 19. století (J. Smolík, B. Jelínek) a bylo dáváno zřejmě nesprávně do přímé souvislosti s pozdně latěnskou fází oppida Závist. V roce 1975 byla archeologickým výzkumem (6 sond) zachycena pouze keramika **knovízské kultury** mladší doby bronzové (žádné nálezy z mladší doby železné). Opevněná plocha je nejspíše pozůstatkem středověkého či novověkého pevnostního objektu, k jehož stavbě byly využity valy a příkopy hradiště z mladší doby bronzové. Nejpravděpodobnější datace tohoto objektu do období třicetileté války je podepřena nálezem tzv. redanu (prvek novověkého polního opevnění ve tvaru rovnoramenného trojúhelníka) přímo v Břežanském údolí.

Většina nálezů z období stěhování národů bohužel postrádá přesnější lokalizaci v rámci modřanského katastru (z jiných sledovaných katastrů nálezy z tohoto období chybí). Již na konci 19. století se dostaly do Národního muzea v Praze nálezy z nelokalizovaného kostrového hrobu, obsahujícího velkou bronzovou samostřílovou sponu s krátkým vinutím a bronzové páskové nákončí řemene opasku. Hrob lze na základě inventáře datovat **do 2. století** (doba římská). Výbavu dalšího žárového hrobu v hliněné popelnici (norická výrazně členěná spona, spona s očky, bronzová samostřílová spona **pozdně latěnského typu**, zlomky dvou spon a kostěná jehlice) odevzdal přednosta modřanského nádraží v roce 1929 také do Národního muzea. Tento hrob, společně s dalším hrobem nenámého původu, z něhož se dochovala pouze hliněná popelnice a železná břitva, můžeme datovat **do první poloviny 1. století po Kristu**. Z neznámých poloh v **Modřanech** pocházejí také další nálezy z doby římské. V Národním muzeu (původně v Axamitově sbírce) se nachází obsah žárového hrobu, který od původního nálezce získal F. C. Friedrich v roce 1926. Nález hliněné popelnice byl nejspíše učiněn při výstavbě pily poblíž cukrovaru. Nádoba obsahovala dvojdielnou bronzovou sponu s páskovým lučím, dvě železné spony s válcovitou a s římskou destičkovitou (kosočtverečnou) emailovanou hlavicí a pět skleněných korálků. Hrob je možno na základě inventáře datovat **do druhé poloviny 2. století**. Inventář dalšího žárového hrobu (z neznámé polohy v **Modřanech**) z **počátku 1. století** po Kristu se nacházel ve sbírce modřanské školy. Keramická nádoba obsahovala železnou půměsicovitou břitvu. V Muzeu hlavního města Prahy se nacházejí, někde v **Modřanech** nalezené, dvě keramické nádoby vytáčené na kruhu z **mladší až pozdní doby římské**.

Z neznámého místa v **Modřanech** pochází také římský hliněný kahan typu Loeschke X se značkou výrobce FORTIS, uložený dnes v Muzeu hlavního města Prahy (původně ve Šplíchalově městském muzeu ve Vršovicích). Předmět je možno datovat **do 2. – 3. století**.

Mezi přesněji lokalizované nálezy patří **žárové hroby s popelnicemi „rázu Třebické“** objevené při kopání jam pro řízky v areálu cukrovaru. Následně v roce 1943 M. Šolle při úpravách terénu u „*cukrovaru*“ (obr. 3 – lokalita 7) zachytil kulturní **vrstvu z doby římské** se zlomky keramiky. Nálezy datují místní **sídlště především do 2. století**. Ze sídlštní vrstvy také pocházejí předměty získané v roce 1941 žáky místní měšťanské školy v bývalé „*Dvořákově pískovně*“ a mezi pískovnou a cukrovarem (Obr. 3 – lokalita 8). Zdejší sídlště je datováno **do doby římské** a může být součástí sídlště v prostoru cukrovaru. Nádoby se spálenými lidskými kostmi **z doby římské** (bez milodarů) nalezl v hloubce 70 cm J. Svoboda (majitel domu) při kování základů pro rodinný domek v ulici „*Nad Rázákem*“ čp. 370/6 (Obr. 3 – lokalita 16). **Žárový hrob z doby římské**, který obsahoval železnou sponu, sekáček a zlomky keramiky byl nalezen v roce 1920 v „*Modřanské ulici 26*“, čp. 412 (Obr. 3 – lokalita 5). Zlomky keramiky **z doby římské** byly nalezeny někde na „*poli pana Křečka*“ (Obr. 3 – lokalita 17), které se nacházelo jižně od železniční zastávky Modřany směrem ke Komořanské ulici. Výjimečný nález byl učiněn před domem čp. 1451 při rekonstrukci ulice v „*Čechově čtvrti*“ (Obr. 3 – lokalita 18). Na podzim roku 1955 nalezl P. Degort **stříbrný denár** (římskou minci) **císaře Augusta** (27 př. n. l. – 14 po Kr.) ražený v Římě roku 13 před Kristem. Mince byla nejspíše nalezena v sekundární poloze a archeologická rekonstrukce místa výzkumu neproběhla. V „*Komořanské ulici 68*“ (tzv. Srbův dvůr – Obr. 3 – lokalita 14b) byly narušeny **kostrové hroby z doby stěhování národů**.

Časně slovanské období není doposud v archeologických nálezech ze sledovaných katastrů zastoupeno. Ze **středohradištního období** pochází jeden nález z bývalé „*Hudcovy pískovny*“ (Obr. 3 – lokalita 19) na katastru Cholutice. V pískovně situované při vrchu Cholutičáku byla v roce 1926 získána při těžbě písku keramická nádoba datovatelná **do 10. století** a pocházející nejspíše z hrobového kontextu (kostrové pohřebiště). Z „*Dvořákovy pískovny*“ (Obr. 3 – lokalita 9), situované při Komořanské ulici, pocházejí zlomky **starohradištní** keramiky, ale také **mladohradištních** nádob. Jde-li o kontinuální osídlení nelze spolehlivě stanovit, vzhledem k tomu, že nálezy jsou dnes nezvěstné. **Starohradištní** keramika pochází ze sesutého písku pod stěnou pískovny.

Více dokladů intenzivní pohřební aktivity na katastru Modřan z raného středověku pochází až z 11. století. Rozsáhlé kostrové **rané středověké pohřebiště** (17 hrobů) prozkoumal J. A. Jíra v roce 1920 v okolí domu č. 49 (čp. 412) v „*Modřanské ulici 26*“ (Obr. 3 – lokalita 5). Hroby se nacházely v nepravidelných severojižních řadách a představovaly pouze část původního rozsahu pohřebiště. Většina hrobových jam obsahovala

kamenné obložení, jedna z koster ležela na dřevěné podložce. Mrtví byly uloženy v natažené poloze na zádech, hlavou k západu a většina hrobů postrádala milodary. V jednom hrobu byl nalezen nůž, v dalších potom kování opasku, esovitě záušnice a denár knížete Vratislava II. Pohřebiště je možno datovat **do 11. století**. Další **mladohradištní pohřebiště** bylo lokalizováno do prostoru bývalé „*Míterovy pily*“ (Obr. 3 – lokalita 20). Při kopání kanalizace severozápadně od křižovatky Modřanské ulice a ulice Klášterského bylo ve 20. letech 20. století zničeno větší množství kostrových hrobů. Popis hrobů nemáme a z hrobového inventáře se dochovalo pouze 6 keramických nádob. Několik **mladohradištních kostrových hrobů** bylo narušeno mezi světovými válkami na dvoře firmy Srb a spol. (později Elektropřístroj) v „*Komořanské ulici 68*“ (čp. 78; Obr. 3 – lokalita 14c). Část nálezů se bohužel ztratila a část přešla do soukromých sbírek, odkud se dostala do Národního muzea v Praze bronzová esovitá záušnice a skleněné a jantarové korálky. Několik hrobů údajně prozkoumal J. Axamit, hroby zkoumané později Státním archeologickým ústavem byly již porušeny a bez milodarů. Poslední nález učiněný ještě před první světovou válkou je opět nelokalizován. Někde v Modřanech zachránili dva žáci místní školy několik nálezů z mladohradištních kostrových hrobů. Z inventáře jednoho hrobu pochází nádoba, z druhého nádoba, železná šipka, nůž a amorfní kousek železa. Zda jde o doklad dalšího pohřebiště na katastru Modřan nebo nálezy pocházejí z některého ze známých mladohradištních pohřebišť bohužel nelze rozhodnout.

Většina výkopů byla vedena od stávajícího povrchu, klesajícího od jihovýchodu (cca 251,0 m n. m.) k severozápadu (229,0 m n. m. – vše Bpv). Ve všech sledovaných výkopech bylo zachyceno geologické podloží postupně klesající od jihovýchodu k severozápadu. Geologické podloží bylo tvořeno v horních partiích polohy navětralou břidlicovou skálou (Obr. 4 - 6). V nejnižších partiích, v severní části polohy při ulici Do Koutů, se pak nacházely zbytky špatně vyvinutých okrových jílovitých sprašových hlín s drobnými úlomky zvětralých břidlic (Obr. 4). Velice zajímavým zjištěním bylo zachycení průběhu zaniklé historické vodoteče v jihozápadní části plochy (Obr. 7 - 9). Vodoteč o šířce cca 1,5 m se zahluchovala asi 1,0 m hluboko do výše uvedeného podloží. Zřejmě její činností v jejím okolí vznikla asi 1,0 m mocná jílovitopísčitá sprašová návěj, na které se vytvořila asi 30 cm mocná vrstva světle hnědé hlíny (Obr. 9), která byla ve svých horních partiích pozměněna novodobou lidskou činností ve vrstvu ornice. Do sprašového podloží se, v námi sledovaném prostoru, ale nikde nezahluchovaly starší historické výkopy.

I v jiných částech zkoumané plochy se na povrchu geologického podloží nacházel, novověkými a recentními zásahy značně poničený, konzistentní zahliněný půdní horizont, prošlý půdotvorným procesem a obsahující (zvláště v cca 20 cm mocné svrchní povrchové vrstvě) recentní a novověké zlomky keramiky, které můžeme zařadit do průběhu 19. století. Jednalo se o světle hnědou půdu prachovité až písčité zrnitosti, která při povrchu vykazovala známky degradace a místy (v nesnížených polohách) dosahovala mocnosti až 40 cm (Obr. 4 - 6). Její vrchní část byla evidentně narušena zemědělskou činností (orba) (Obr. 5). Z toho je patrné, že část plochy byla zřejmě v průběhu novověku a možná i středověku využívána k občasné zemědělské aktivitě. Povrch půdního horizontu klesal od jihu a severovýchodu k severozápadu. V této humusovité vrstvě nebyly identifikovány žádné archeologické památky či situace, ani formou druhotně uložených fragmentů pravěké keramiky.

Zdá se, že, podobně jako v případě okolních ploch (1. a 3. etapa výstavby), v pravěku mohla být plocha využívána maximálně jen omezeně k zemědělským účelům, protože z hlediska přírodních poměrů nebylo místo příliš výhodné k dlouhodobějšímu osídlování – a to jak v prehistorickém, tak ve středověkém období. Nejbližší zdroj vody se sice nacházel jen asi 150 - 200 m severně (tok Cholupického potoka), ale geologický podklad byl tvořen často se měnícími polohami písků a štěrkopísku s nevyvinutými sprašovými hlínami, což vedlo ke vzniku nekvalitní nadložní humózní vrstvy (půdní typ), zcela nevhodné pro primitivní zemědělství. Výjimku tvořilo samozřejmě okolí výše zmíněné zaniklé vodoteče, ale zde se nám nepodařilo zachytit žádné dochované starší nálezové situace, především pak do podloží zahluchované objekty. Navíc výše položená část plochy se prudce zvedala směrem ke křemencovému hřbetu „Na hájcích“. V jihozápadní části plochy tak výzkum zachytil pod povrchovým travním dnem pouze skalnaté břidlicové podloží bez vyvinutého půdního typu. Takže k zemědělské činnosti mohlo být využívána jen severozápadní a západní část polohy.

Přes relativně negativní výsledek záchranného archeologického výzkumu nelze vyloučit výskyt izolovaných archeologických nálezů v okolí předmětné stavby. Z těchto důvodů je třeba možné budoucí výkopové práce v okolí stavby bedlivě sledovat.

Toto vyjádření slouží jako potvrzení o provedení archeologického výzkumu požadovaného orgány činnými ve stavebním řízení ke kolaudaci.

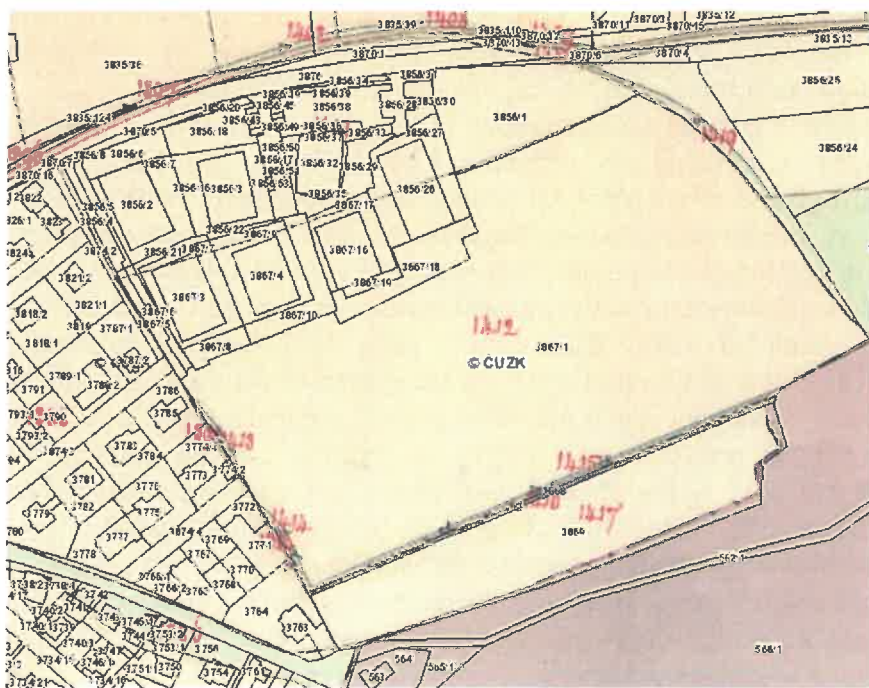
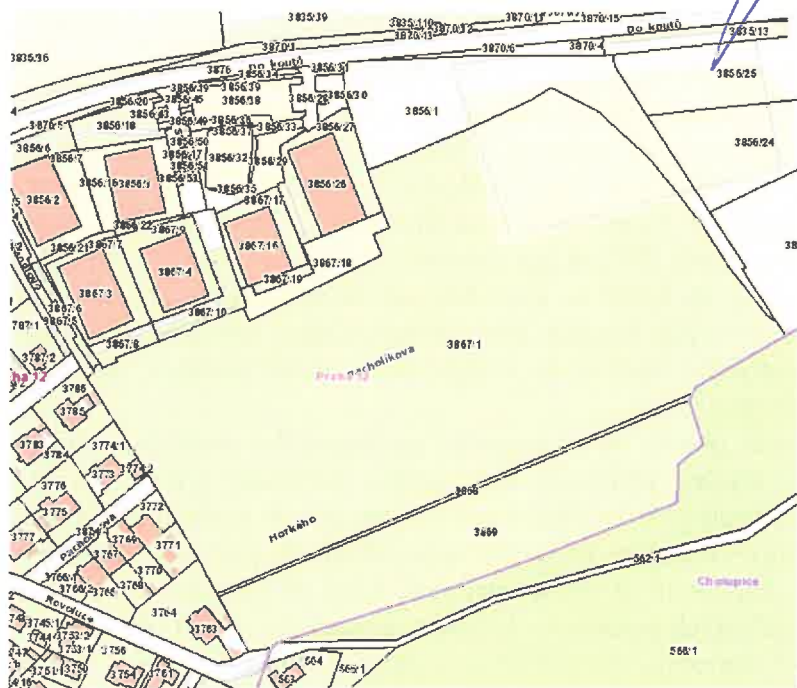

ARCHAIA Praha o.p.s.
Tulovská 20, 110 00 Praha 1
tel: 224 314 978, IČ 26/01227
e-mail: praha@archaia.cz
www.archaiapraha.cz

2

Mgr. Vojtěch Kašpar
ředitel spol. ARCHAIA Praha o.p.s.

Přílohy:

3

4

5

6

7

8

9

